

Suomen luonnonsuojeluliiton Ylöjärven yhdistys ry., Virtain-Ruoveden luonnonsuojeluyhdistys ry. ja Pirkanmaan piiri ry

Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle

Viite: Diaarinumero 1151/03.04.04.04.16/2025

ASIA: Vastaselitys Pirkanmaan maakuntaliiton vastineeseen koskien yhdistysten valitusta Elonkirjo ja energia vaihemaakuntakaavasta

Prosessiosoite:

Suomen luonnonsuojeluliitto Ylöjärvi ry.

Puheenjohtaja Timo Järvenpää

Lehtiläntie 18 34130 Ylinen

sähköposti tuulihaukka@live.com

Allekirjoittaneiden yhdistysten vaatimukset valituksessa:

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry. ja Ylöjärven yhdistys ry. sekä Virtain-Ruoveden luonnonsuojeluyhdistys ry. katsovat, että Pirkanmaan maakuntavaltuuston päätös 7.4. 2025 § 9 koskien Elonkirjo ja energia vaihemaakuntakaavan hyväksymis- ja vahvistamispäätöstä on Patakorven tuulivoimala-aluevarauksen osalta alueidenkäyttölain 5 § kohtien 4 ja 5, 9 § ensimmäisen ja toisen momentin sekä 22 § kohtien 4 ja 5 vastainen, eikä vaihemaakuntakaavassa ei ole huomioitu 24 §:n vaatimuksia valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta ja niiden toteuttamisen edistämisestä. Edelleen vaihemaakuntakaava ei täytä alueidenkäyttölain 28 § sisältövaatimuksia kolmannen momentin kohtien 1, 2, 3, 4, 6 ja 7 osalta. Vaihemaakuntakaavan Patakorven aluevaraus on myös luonnonsuojelulain pykälien 7, 78 ja 144 vastainen.

Allekirjoittaneet yhdistykset katsovat, että 7.4.2025 hyväksytty ja vahvistettu Elonkirjo ja energia -vaihemaakuntakaava on edellä mainittujen lainkohtien vastainen ja vaatii, että maakuntavaltuuston hyväksymispäätös § 9 koskien Patakorven tuulivoima-aluetta (nro 28) tulee kumota.

Yhdistysten vastaselitys maakuntaliiton vastineeseen

Pirkanmaan maakuntaliiton vastine on jaoteltu viiteen osaan: 1. Selitysten riittävyys, 2. tavoitteiden ja VAT:ien toteutuminen, 3. sisältövaatimusten vastaisuus, 4. luonnonsuojelulain vastaisuus ja 5. kansalaisten perusoikeuksien vaarantuminen.

Edellä mainitut neljä erillistä liiton vastineen osaa kilpistyvät kaikki siihen, että maakuntakaava täyttää alueidenkäyttölain vaatimukset. Maakuntaliitto on kaikissa

erillisvastineissaan perustellut ratkaisuaan pitkälle samoin perustein. Yhdistykset käsittelevätkin vastaselityksessään liiton vastineen kohtia 1-4 yhtenä kokonaisuutena.

Selitysten riittävyys, tavoitteiden ja VAT:ien toteutuminen, sisältövaatimusten vastaisuus, luonnonsuojelulain vastainen

Maakuntaliitto katsoo vastineessaan, että AKL 9 § edellyttää, että maakuntakaava perustuu merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja kaavan tarkkuustason edellyttämiin selvityksiin huomioiden kaavan tehtävä ja tarkoitus. Maakuntakaava tarkentuu yksityiskohtaisemmissa kuntien laatimissa yleis- ja asemakaavoissa.

Maakuntakaavan tarkkuustaso huomioiden selvitykset ovat riittäviä maakotkan, metsäpeuran ja suden osalta ja kaava ei sijoitu lajien reviireille. Samalla suunnittelumääräyksellä annetaan kyseisiä lajeja ja linnustoa koskevia suunnitteluohjeita yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle, siis yleiskaavan laadintaan.

Maakuntaliitto korostaa vastineessaan selvitysten vaikutusten arvioinneista sitä, että ne tehdään maakuntakaavan tarkkuustaso huomioiden kaavan tehtävä ja tarkoitus perustuen AKL 9 §. Kyseisessä pykälässä todetaan: "Kaavan tulee perustua merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin."

Vastineessaan maakuntaliitto korostaa useammassa kohdassa maakuntakaavan tarkkuustasoa ja tuulivoimala-alueen suunnittelumääräyksessään vastuun siirtämistä yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa huomioonotettavaksi mm. luontoarvojen ja merkittävien ekologisten yhteyksien ja tuulienergiatuotannon yhteisvaikutusten osalta. Edelleen näissä suunnittelumääräyksissä määrätään, ettei suuriin petolintuihin kohdistu merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Lisäksi suunnittelumääräyksissä edellytetään, että huomioidaan erityisesti linnustoon ja susireviireihin kohdistuvia yhteisvaikutuksia. Metsäpeuran osalta on määräyksissä tunnistettu vain Seitsemisen kansallispuiston ympäristö.

Metsäpeuran siirtoistutuksen valtakunnalliset tavoitteet ovat Patakorven osalta jääneet selvittämättä. Maakuntaliitto on siirtämässä kuntien tuulivoimayleiskaavaan sellaisia laaja-alaisia selvitystarpeita, joita suppealla yleiskaavalla ei voida enää selvittää eikä vaikuttaa ja jotka vaativat maakuntatason laajaa aluetarpeiden yhteensovittamista.

Patakorven kohdalla on maakuntakaavassa kyse suppeasta voimala-alueeseen kohdistuvasta teemayleiskaavasta, jonka tarkoituksena on pääasiassa vain oikeuttaa kuntia myöntämään voimaloiden rakennusluvat suoraan yleiskaavaan perustuen. Yleiskaavassa ei siten käsitellä maankäyttöä laajemmin. Arvioita tehdään kyllä YVA-tarkastelussa yli 45 megawatin voimaloista, mutta sen vaikutus voi jäädä varsin vähäiseksi, koska yleiskaava AKL:n 39 § mukaan perustuu voimassa olevaan maakuntakaavaan, joka on yleiskaavassa otettava huomioon ja jonka varaus samalla antaa vahvan perustan sille oletukselle, että laajemmat ympäristövaikutukset on selvitetty jo maakuntakaavan laadintavaiheen selvityksissä. Tältä osin ei laaja-alaisia luontoon

liittyviä selvitystarpeita voida vaihemaakuntakaavan suunnittelumääräyksellä mitenkään alueidenkäyttölakiin perustuen siirtää yleiskaavaan velvoitteeksi.

Kyseistä ohjausta ei voida pitää alueidenkäyttölain mukaisena. Lain 9 § ja 28 § edellyttää maakuntakaavalta ekologista kestävyyttä ja laaja-alaiset vaikutukset suurpetoihin ja linnustoon sekä metsäpeuraan ja maakotkaan voidaan selvittää ja ratkaista vain maakuntakaavatasolla. Alueidenkäyttölain edellyttämä ekologinen kestävyys edellyttää pitkän aikavälin tarkastelua ja luonnonsuojelulain 7§ varovaisuusperiaatteen noudattamista. Ratkaisuja ei voida myöskään tässä kohdin perustella sillä, että maakuntakaavan selvitykset tehdään ottaen huomioon maakuntakaavan yleispiirteisyys ja samalla siirretään vastuu suunnittelumääräyksillä yleiskaavalle.

Vastaselityksessämme korostamme, että maakuntakaava on luonteeltaan pitkän tähtäimen suunnitelma, jonka aikajänne on 20-30 vuotta. Maakuntakaavan sisältövaatimuksissa (AKL 28 §) edellytetään alueiden käytön ekologista kestävyyttä. Valituksessamme mainittu AKL 22 §:n 5. kohta, *(jolla viitataan pykälän 2. momentin 3. kohtaan)* toteaa, että *"Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet voivat koskea asioita, joilla on valtakunnallisesti merkittävä vaikutus ekologiseen kestävyYTEEN ... tai merkittävien ympäristöhaittojen välttämiseen."* Tällöin on kyse ympäristöllisistä tavoitteista, jolle ei voi perusteellisesti määritellä samanlaista aikajännettä kuin muuhun yhdyskuntarakenteeseen

Alueidenkäytön kokonaiskaavana maakuntakaavan ratkaisujen pitää olla ekologisesti kestäviä ja turvata mm. luontokadon torjunnan sekä EU:n biodiversiteettistrategian ja ennallistamisasetuksen tavoitteet. Ekologinen kestävyys tulee olla lähtökohtana maankäytön yhteensovittamisessa erityisesti alueilla, joilla, kuten Patakorpeen, on erittäin merkittäviä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita, koskien kansallispuistoverkostoa ja valtakunnallisia maisema-alueita sekä uhanalaisiin ja rauhoitettuihin eläinlajeihin ja direktiivilajeihin.

Maakuntakaava on ainoa kokonaisvaltainen maankäytön suunnitelma, jolla tarkastellaan eri maankäyttötarpeita ja niiden yhteensovittamista sekä keskinäisiä vaikutuksia laaja-alaisesti koko maakunnan alueella. Maakuntakaavat muodostavat myös valtakunnallisen kokonaisuuden, jolla varmistetaan myös maakuntien raja-alueiden yhteensopivuus sekä ekologisesti kestävät tavoitteet.

Maakuntaliitto tulkitsee Haukkamaan metsämanteretta suppeasti, ikään kuin kuittaamalla se vain kansallispuistojen väliseksi alueeksi. Metsämantere käsitteenä on huomattavasti laajempi. Se käsittää laajan, yhtenäisen, harvaan asutun metsävyöhykkeen, jonka koko on Pohjois-Pirkanmaalla useamman sadan tuhannen hehtaarin suuruinen. Se sisältää yli 100 000 hehtaaria valtion metsäalueita 10 000 ha kansallispuistoa sekä monia merkittäviä luonnonsuojelulla suojeltuja alueita. Myös Häädetkeitaan luonnonpuisto ja Kauhannevan kansallispuisto ympäristöineen kytkeytyvät olennaisesti Pirkanmaan puoleiseen metsämantereeseen Pohjankankaan kautta. Kyseinen laaja metsämantere on erityisen tärkeä metsäpeura- ja maakotkakantojen sekä niiden elinolosuhteiden vahvistamisen kannalta, kuten myös susireviirien kannalta.

Maakotkakannan selviytyminen ja vahvistuminen edellyttää metsämantereeseen keskeisten ydinosien säilyttämisen rauhallisina ja esteettöminä metsäalueina sekä suojelun vahvistamisen ydinosissa. Kansallispuistovyöhyke laajoine ympäristöineen tulisikin maakuntakaavassa turvata. Näin ei ole tehty, eikä AKL 28 §:n mukainen ekologinen kestävyys toteudu Patakorven aluevarauksessa. Teollinen, lähes 300 metriä korkea tuulivoimapuisto ei sovi myöskään Pirkanmaan laajimmalle, maakuntaliiton omissa selvityksissä todetulle, yhtenäiselle hiljaiselle alueelle.

Sama koskee direktiivilajia metsäpeuraa. Metsäpeurakannan vahvuus Suomessa on noin 3000 yksilöä. Kannan vahvistamiseksi metsäpeuran siirtoistutustarhat on sijoitettu Seitsemisen kansallispuistoon ja Kauhannevan kansallispuistoon, joista peurakanta on jo leviämässä kansallispuistojen ulkopuolelle. Metsäpeuran siirtoistutus alkoi 2017 ja kaikkiaan 82 peuraa on jo siirretty vapaaseen luontoon. Metsäpeurakannan vahvistamisessa on kyse EU-rahoitteisesta LIFE-hankkeesta, jonka tavoitteena on saada metsäpeurakanta vahvistumaan eteläisellä Suomenselällä ja samalla saada yhtenäinen metsäpeurakanta koko Suomenselälle.

Luken tutkimusten ja havaintojen mukaan metsäpeura karttaa tuulivoimalaita 5 km:n säteellä kuten poro. Metsäpeuran suojelussa ekologinen kestävyys ei vaihemaakuntakaavassa toteudu. Metsäpeuran siirtoistutusten tavoitteena on yhtenäinen peurakanta koko Suomenselän alueelle. Metsäpeurakannan leviäminen Seitsemisestä Helvetinjärven kansallispuiston suuntaan ja edelleen Ähtärin suuntaan kohti Suomenselän keskeistä kantaa häiriintyy. Valituksessamme on kartta peurakannan nykyisestä ja peurakannan vahvistumisen tulevaisuuden näkymistä.

Viiden kilometrin metsäpeuralle häiriötä aiheuttava vyöhyke ulottuu tuulipuistosta pitkälle kansallispuiston sisään ja tulee haittaamaan olennaisesti mm. peurojen vasomista. Seitsemisen kansallispuiston länsipuolella siirrettiin Horhalanperän tuulivoima-aluevaraus vaihemaakuntakaavan valmistelun yhteydessä selkeästi riittävälle etäisyydelle metsäpeuran tiedossa olevilta vasomisalueilta. Pitkän ajan kehitystrendi on liitolta jäänyt metsäpeuraselvityksissä kokonaan huomiotta ja luonnonsuojelulain varovaisuusperiaate (LSL 7 §) noudattamatta. Metsäpeuraselvitystä onkin ekologisen kestävyysvaatimuksen näkökulmasta pidettävä täysin riittämättömänä. Maakuntaliitto perustaa ratkaisut ainoastaan viitaten nykytilanteeseen.

Patakorvessa on vuonna 2022 ollut nk. Ruoveden susireviiri. On vain ajan kysymys, että susikanta leviää myös Helvetinjärven kansallispuiston ympäristöön. Kaikki nämä kolme lajia, metsäpeura, maakotka ja susi, edustavat ekologista tasapainoa ja ovat riippuvuussuhteessa toisiinsa ja tukevat kunkin lajin kannan vahvistumista tällä Etelä-Suomen yhdellä merkittävimmistä metsämantereista. On myös korostettava sitä, että alueelle sijoittuu Etelä- ja Keski-Suomen laajin yhtenäinen valtion metsäalue, jolla luontokadon torjuntaa ja luonnon ennallistamista voidaan aktiivisesti toteuttaa yhteiskunnan omistamalla metsäalueella.

Patakorven alue sijoittuu aivan Helvetinjärven kansallispuiston läheisyyteen, 2 km etäisyydelle. Kansallispuiston suojelutavoitteisiin sisältyy selkälökkikannan suojelu ja

elvyttäminen. Patakorpi on osa MAALI -lennusto-selvityksen aluetta, jonka tavoitteena on mm. kaakkurien suojelu. Näitä ei ole vaihekaavan selvityksissä huomioitu, vaikka vaihemaakuntakaavan teknisessä tuulivoimatarkastelussa kyseiset alueet oli muualla todettu tuulivoimalle sopimattomiksi alueiksi. Maakuntaliitto ei ota huomioon omia selvityksiään Patakorvessa ja toimii AKL 28 §:n vastaisesti. Ekologinen kestävyys ei tässäkään kohdin toteudu, kuten valituksessamme olemme tarkemmin perustelleet.

Vakiintuneen kaavoituskäytännön mukaan tuulienergiatuotannon alueiden 58 osoittaminen voi perustua myös maakuntakaavoitusta yksityiskohtaisempiin selvityksiin silloin, kun alueelle ei ole osoitettu poissulkevaa muuta maankäyttöä ja alueen osoittaminen on linjassa maakuntakaavoituksessa käytettyjen suunnitteluperiaatteiden kanssa, mikä Patakorven tapauksessa toteutuu.

Patakorven tuulienergiatuotannon alueen osoittaminen perustuu voimassa olevaan Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 selvityksiin ja kyseisessä kokonaismaakuntakaavassa osoitetun Tuulivoima-alue-merkinnän perusteella käynnistyneessä yleiskaavoituksessa selvitettyyn potentiaaliin sekä edellä mainittuihin maisema- ja lajistonselvityksiin ja muihin tarkasteluihin ja vaikutusarviointiin.

Maakuntaliitto perustelee, että Patakorven alueelle ei sijoitu teknisessä tuulivoimaselvityksessä poissuljettuja arvokohteita eikä alueelta ole vaihemaakuntakaavan tietopohjan perusteella tunnistettu muita sellaisia luonto- ja kulttuuriympäristöarvoja, joiden vuoksi alue ei soveltuisi tuulienergiatuotannon osalta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa jatkoselvitetäväksi alueeksi.

Maakuntaliitto ripustautuu vakiintuneeseen kaavoituskäytäntöön tuulivoimala-alueiden suunnittelussa ja vaihemaakuntavarausten osoittaminen voi perustua myös maakuntakaavoitusta yksityiskohtaisempiin selvityksiin, silloin kuin alueille ei ole osoitettu poissulkevaa muuta maankäyttöä. MAALI-lennustoselvityksen osalta maakuntaliiton väite on väärä. Patakorven alue on kaakkurin kannalta kansallispuistoalueeseen liittyen osa merkittävää kaakkurin pesintäaluetta.

Vakiintunut kaavoituskäytäntö on epämääräinen käsite, jota ei voi johtaa alueidenkäyttölaista. Maakuntakaavan on aina perustuttava alueidenkäyttölakiin ja riittäviin selvityksiin. Nykyistä alueidenkäyttölain mukaista suunnittelujärjestelmää tuulivoima-alueiden suunnittelussa kuormittaa se, että kunnat käynnistävät nopealla aikataululla tuulivoimayleiskaavoja samaan aikaan kun maakuntaliitot laativat vihreän siirtymän tuulivoimavaihemaakuntakaavoja. Näiden hankkeisiin perustuen ei voida tehdä aluevarauspäätöstä, joka on vaihemaakuntakaavan omien selvitysten kanssa ristiriidassa ja joka on vakavasti biodiversiperiaatteiden vastainen.

Patakorven varaamista vaihemaakuntakaavaan ei voi perustella myöskään vavistetulla kokonaismaakuntakaavalla. Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 tehdyt selvitykset ovat vanhentuneet, eikä niihin voi enää Patakorven varausta perustaa. Tilanne on 10 vuodessa muuttunut merkittävästi. Maakuntakaava 2040 selvitykset on tehty 2010-luvun alussa, jolloin tuulivoimaloiden kokoluokka oli vähintään 100 metriä matalampi. Näsijärven reitin valtakunnallinen maisema-alue (VAMA) on hyväksytty valtioneuvostossa 2020-luvun

alussa. Metsäpeuran siirtoistutushanke käynnistyi vuonna 2017 ja tähän mennessä 82 peuraa on siirretty luontoon. Samalla, kun nyt käsillä oleva vaihekaava hyväksyttiin, kumoutui maakuntakaava 2040 Patakorven aluevaraus, joten sillä ei enää ole oikeudellista lainvoimaa.

Vaihemaakuntakaavan perustaksi tehty tekninen tuulivoimaselvitys ei ole riittävä, eikä siihen voi perustaa Patakorven varausta. Siinä maakuntakaavatasolla suljetaan pois kaikki ympäristöllisesti arvokkaat alueet ja tuulivoimala-alueiden sijoittamisselvitys on tehty pufferoinnin välisille alueille. Tarkastelussa on määritelty turvaetäisyydet erityyppisille ympäristöllisesti merkittävillä alueille. Kansallis- ja luonnonpuistoille etäisyys on 500 metriä, valtakunnallisille maisema-alueille 0 metriä, suojeluohjelman alueille 100 metriä ja yhtenäisille metsäalueille, erämaa-alueille 0 metriä. Tekninen selvitys ei sovellu lähtökohdaksi kansallispuistovyöhykkeellä Patakorvessa. Patakorven aluevarauksessa ei MAALI-aluetta ja kaakkurin suojelua sekä Pirkanmaan laajinta hiljaista aluetta ole huomioitu, vaikka teknisen selvityksen poissuljettaviin alueisiin sisältyvät sekä MAALI-alueet että hiljaiset alueet.

On selvää, että vaikka tekninen selvitys on karkea työkalu kaavaprosessissa, ovat vaihemaakuntakaavan aluevarausten maankäytön yhteensovittamisprosessi ja siihen liittyvät muut selvitykset tunnistaneet Patakorven aluevarauksen ympäristövaikutukset ja AKL 22 §:n ja 28 §:n vastaisuuden, mutta se ei ole estänyt maakuntaliittoa osoittamasta Patakorpea vaihemaakuntakaavaan. Patakorven tuulivoima-alueen varausperusteet ja vastineen perustelut näyttävät varsin epäselviltä.

Maakuntaliiton mukaan maisemavaikutusarvioinnissa (Tuulienergian mahdollisuudet maakuntakaavassa Pirkanmaalla - Näkyvyys- ja maisema-analyysien synteesiraportti, FCG Finnish Consulting Group Oy, 10.10.2024) on selvitetty mahdollisia tuulienergiatuotannon alueiden vaikutuksia myös valituksessa mainitun Näsijärven reitin VAMA-alueeseen. Maakuntakaavaratkaisussa on otettu maisemavaikutusten arvioinnin tulokset ja maakuntakaavan sisältövaatimukset maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimisesta huomioon muun muassa kaavamääräyksin.

Kyseisellä kaavamääräyksellä ei voida siirtää maakuntakaavan sisältövaatimuksia yleiskaavassa ratkaistavaksi. Tuulivoima-aluevaraus on suppea ja yleiskaavan tehtäväksi jää vain lähes 300 metristen voimalatornien sijoittaminen alueelle rakennuslupaprosessia varten. Määräys on turha ja eikä noudata AKL:n sisältövaatimuksia. Vaikutukset luonnon- ja kulttuurimaisemaan sekä luonnonarvoihin tulee ratkaista maakuntakaavassa. Kuten yhdistysten valituksissa, kaavailtu tuulivoimala-alue tulisi olemaan merkittävä maisemahaitta koko Näsijärven reitin VAMA-alueella ja Helvetinjärven kansallispuistossa. Oheinen valokuva kuvaa hyvin Patakorven ylänköalueen tuulivoimaloiden näkyvyyttä ja vaikutuksia laajasti ympäröivälle alueelle.

Maisemalliset tekijät ovat kriittisiä Patakorven ylängöllä. Tuulivoimalat ovat nykyisin lähes 300 korkeita. Patakorven ylängön keskikorkeus on 180 metriä merenpinnasta, kun Paloveden pinta Näsijärven reitillä on korkeudella 96,4 metriä. Helvetinjärven kansallispuistoon sijoittuu ylänköalueita 190 metrin korkeustasolla.

Oheinen liitteenä oleva **kuva 1** (paikka Kuru-Ruovesi seututieltä Muroleen risteyksen kohdalla samalla ylänköalueella noin 3 km:n päässä tuulivoimavarauksesta) on 160 metrin korkeuskäyrällä. Kuva avautuu länteen, alapuolella Karjulankylän kulttuurimaisema sekä kauempana Kurun taajama Vankaveden lahden pohjukassa. Kuten valituksessamme todetaan, Patakorven tuulivoimalat erittäin korkealla ylängöllä tulisivat hallitsemaan koko Näsijärven reitin Paloveden VAMA-aluetta sekä laajemmin Näsijärven pohjoisosaa Kurun taajamaan saakka.

Metsäpeuraa koskevan selvityksen (Vaikutukset metsäpeuraan ja suteen – Pirkanmaan vaihemaakuntakaava, FCG Finnish Consulting Group Oy, 7.5.2024) perusteella vaihemaakuntakaavassa tuulivoimalle osoitettu Patakorven alue ei sijoitu metsäpeuran levinneisyysalueelle, eikä kaavamerkintä edellyttänyt muutoksia tämän selvityksen pohjalta. Maakuntahallitus katsoo, että vaihemaakuntakaavassa on selvitetty maakuntakaavalle soveltuvalla tavalla metsäpeuraan kohdistuvat vaikutukset ja selvitysten tulokset on otettu huomioon kaavaratkaisussa lain mukaisesti (AKL 9 § ja 28 §). Maakuntahallitus myös katsoo, että kaavan laadinnassa on noudatettu luonnonsuojelulain varovaisuusperiaatetta selvittäessä metsäpeuraan kohdistuvia vaikutuksia ja otettaessa nämä vaikutukset huomioon kaavaratkaisussa (LSL 7 § ja 78 §).

Vastineessa jää epäselväksi, mitä ovat maakuntakaavalle soveltuvalla tavalla selvitetty metsäpeuraan kohdistuvat vaikutukset ja selvitysten tulokset. Maakuntakaavan selvityksissä ei ilmene, mitä tarkoitetaan soveltuvalla tavalla. Alueidenkäyttölaki määrittelee sen tason ja tavan millä eri selvitykset tehdään.

Kyseisessä selvityksessä ja sen tuloksissa ei näy metsäpeuraprojektin ja siirtoistutuksen pitemmän ajan tavoitteet, mitä sisältövaatimusten ekologinen kestävyys olisi vaihemaakuntakaavassa edellyttänyt. Maakuntakaavan keskeisiä tavoitteita on varmistaa pitkän ajan tavoitteiden ennakointi alueidenkäytössä. Liiton vastineessa ei voi vedota soveltuvaan tapaan, jos pitkän aikavälin ekologisen kestävyysvaatimukset (AKL 28 §) arvioita ei ole tehty ja ratkaisussa pitäydytään vain nykytilan arviossa viitaten lähinnä Seitsemisen kansallispuiston ympäristöön.

AKL 9§:ssä viitataan merkittävien vaikutusten arvioihin ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Allekirjoittaneet viittaavat valituksessa olevaan metsäpeuran levinneisyyskarttaan, jossa näkyy laajentumisvyöhyke sekä liitteenä olevaan (**kuva 2**) kartassa ruututietoihin perustuvaan levinneisyyskarttaan, joka näyttää metsäpeurakannan nykytilanteen. Kartta osoittaa Seitsemisen metsäpeurakannan levinneen jo Helvetinjärven kansallispuiston suuntaan. Kartasta on todettavissa, että tihein peurakanta sijoittuu Seinäjoen ja Lapuan koillispuolelle. Se luonnollinen leviämissuunta on etelään kohti peuran siirtoistutusalueita. Valituksessamme oleva metsäpeuran leviämisen ennustekartta kuvaa tätä tilannetta.

Metsäpeuraselvityksessä ja vaihemaakuntakaavan ratkaisussa ei ole huomioitu siirtoistutuksen pitkän aikavälin tavoitteita, vaikka niistä olisi jo valmisteluvaiheessa ollut saatavissa riittävästi tietoa. Istutustarhat on sijoitettu Suomenselän aivan läntiseen osaan

osaksi Haukkamaan laajaa metsämannerta Seitsemisen ja Kauhanevan kansallispuistoihin. Kansallispuistojen välissä on Häädetkeitaan luonnonpuisto ja myös runsaasti muita merkittäviä luonnonsuojelualueita, jotka Pohjankankaan kautta kytkeytyvät Haukkamaan metsämantereeseen. Pohjois-Pirkanmaa on hyvin soista ja erämaista aluetta, mikä soveltuu hyvin metsäpeuran elinympäristöksi. Tämän vuoksi ekologisten käytävien turvaaminen on metsäpeurakannan vahvistumisen kannalta ensiarvoisen tärkeää. Ekologisesti kestävien ratkaisujen varmistaminen on maakuntakaavan keskeinen sisältövaatimus.

Suomenselän eteläisen osan kytkeytymisen kannalta itäisempään Suomenselkään Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistojen muodostama kansallispuistovyöhyke on maantieteellisesti keskeisessä roolissa Ähtärin/Seinäjoen alueen suuntaan, jossa on vahvemman metsäpeurapopulaation läntisin laita. Patakorven alue ja tuulivoiman vaikutusten ulottuminen Helvetinjärven kansallispuiston sisään eivät tue Metsäpeurakannan keskeisten leviämisalueen ekologista kestävyysvaatimuksia.

Myös maakotkakannan vahvistuminen pidemmällä aikavälillä Haukkamaan metsämantereella on yksi keskeisiä maakuntakaavassa huomioitavia ekologisen kestävyysvaatimuksia, jota ei maakotkaselvityksessä ole ennakoitu. Peurakannan vahvistuminen alueella tulee laajentamaan maakotkan saalistus- ja pesimäreviirien laajentumista laajan metsämantereen alueella myös kansallispuistovyöhykkeelle. Paikallisilla asukkailla on havaintoja maakotkasta Patakorven alueella. Sama koskee myös susikannan vahvistumista, mikä on ollut jo havaittavissa Kauhanevan kansallispuiston ympäristössä.

Ekologinen tasapaino toimii eri lajien kantoja vahvistaen. Erityisesti kansallispuistot Haukkamaan metsämantereella ovat lajistoltaan rikkaita luonnon ydinalueita, joilta luonnon monimuotoisuus leviää ympäristöalueille. Tätä kehitystä tulisi biodiversiteettistrategian periaatteiden mukaisesti vahvistaa kansallispuistojen ja muiden suojelualueiden ympäristössä ja turvata ekologiset käytävät ja verkostot, jotka yhdistävät luonnon ydinalueita. Patakorven teollinen tuulivoimavaraus ei tue tätä kehitystä, eikä siten ole ekologisesti kestävä ratkaisu. Tuulivoimala-alueiden on todettu eri selvityksissä karkottavan linnustoa laajemminkin tuulivoimala-alueilta.

Maakuntahallitus toteaa, että vaihemaakuntakaavassa seudullisesti merkittävien tuulienergia-alueiden osoittaminen perustuu pinta-alaltaan laajoihin alueisiin, joille teoreettisesti voidaan sijoittaa voimaloita kahdeksan (8) tai enemmän, tai alueiden sijaintiin esimerkiksi maakuntien rajoilla tai muutoin sijainneilla, joissa toimintojen sijoittelu vaatii erityistä yhteensovittamista esimerkiksi maisemallisten vaikutusten tai hankkeiden yhteisvaikutusten vuoksi. Helvetinjärven ja Seitsemisen kansallispuistoja yhdistävän ekosysteemipalvelujen kannalta merkittävän maa- ja metsätalousvaltaisen alueen (MK) ja valtakunnallisesti arvokkaan Ruoveden reitin maisema-alueen sijoituksessa Patakorven vaikutusalueelle, on alue katsottu tarpeelliseksi osoittaa vaihemaakuntakaavassa myös näiden yhteensovittamistarpeiden vuoksi.

Maakuntakaavaan perustuen ei ole kyse voimaloiden teoreettisesta sijoittamisesta. Kyse on aluevarauksista, joiden sisään pitää sopia vähintään kahdeksan voimalaa.

Aluevarauksen rajaus ja sen yleispiirteinen tulkinta maakuntakaavassa ohjaa sitä voimalamäärää, mikä alueelle on sovitettavissa. Koska on kyse merkittävistä teollisista voimatalouteen varatuista alueista maakuntakaavassa vahvistettu aluevaraus ei voida kuitenkaan määritellä teoreettiseksi aluemerkinnäksi. Kaikkien ratkaisujen pitää perustua riittäviin selvityksiin ja alueidenkäyttölakiin ja niiden vaikutukset tulee selvittää lain mukaan. Teollinen tuulivoimala-alue on ympäristöönsä merkittävästi vaikuttava massiivinen aluevaraus, jonka fyysiset ulottuvuudet ja vaikutukset tulee näkyä jo maakuntakaavassa. Rajauksen ja voimaloiden määrää ei kansalaisten oikeusturvan ja alueidenkäyttölain sisältövaatimusten vuoksi kannalta voida siirtää ja jättää kuntien ja hanketoimijoiden avoimesti päätettäväksi yleiskaavaprosessissa.

Kyseinen MK-alue rajattiin Helvetinjärven eteläpuolella maakuntakaavassa 2040 siten, että kyseinen Patakorven alue jätettiin MK-aluevarauksen ulkopuolelle, vaikka tuulivoima-alue on vain kahden kilometrin etäisyydellä kansallispuistosta. Maakuntaliitto perustelee Patakorven aluevarauksen osoittamista vaihemaakuntakaavassa tarpeella Patakorven tuulivoimala-alueen vaikutusalueella yhteensovittaa tuulivoimala-alue Helvetinjärven ja Seitsemisen kansallispuistoja yhdistävän ekosysteemipalvelujen alueen (MK) ja valtakunnallisesti arvokas Ruoveden reitin maisema-alueen kanssa.

On todettava, että teollista Patakorven tuulivoimala-aluetta ei millään muotoa voi pitää yhteensovittavana elementtinä kyseisten arvoalueiden välissä. Tuulivoimalat näkyvät korkeimmillaan lähes 400 metriä Runoilijanreittiä ja Näsijärven reitin VAMA-aluetta korkeammalla ja vaikuttaa 10 km:n vyöhykkeellä merkittävästi koko VAMA-alueen maisemaan aina Kautun vuolteeseen saakka, Perustelun tarkoitus on vaikeasti hahmotettavissa ja se ei perustele alueidenkäyttölain 9 ja 28 pykälien vaatimuksia varaukselle.

Kansalaisten perusoikeuden vaarantuminen

Maakuntaliitto toteaa, että maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne osoitetaan Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040, eikä siinä ole osoitettu Patakorven ympäristöön alue- ja yhdyskuntarakennetta ja sen kehityssuuntia kuvaavia merkintöjä. Lähin maakuntakaavan taajamatoimintojen alue (Kuru) sijoittuu noin kuuden kilometrin päähän Patakorven tuulienergiatuotannon alueesta. Vaihemaakuntakaavassa ei ole lähtökohtaisesti osoitettu tuulienergiatuotannon alueita alueille, joilla sijaitsee asuin- tai lomarakennuksia. Maakuntahallitus katsoo, ettei kaavaratkaisu ole ristiriidassa perustuslain kanssa, sillä vaihemaakuntakaavan laadinnassa on kaavatasolle soveltuvalla tarkkuudella arvioitu tuulienergiatuotannon alueista ihmisten elinoloihin ja virkistykseen kohdistuvat vaikutukset.

Tuulivoimala-aluevarauksen lähistöllä on voimassa rantayleiskaava ja lisäksi tuulivoimala-alueen suurimman maanomistajan, Metsä-Serlan ranta-asemakaava. Ranta-alueiden kaavoitus kohdistuu Haukkajoen laakson vesistöreille ja siihen kytkeytyvien Iso

Kalliojärven, Kuusijärven, Alainenjärven ja Mäkelänjärven jokilaaksoon sekä useille pienille järville tuulivoima-alueella ja sen lähialueille.

Katsomme, että vahvistetut ranta-asemakaavat ja rantayleiskaava edustuvat kiinteää taajama-asutusta siinä kun Kurun taajamakin, vaikka niitä ei maakuntakaavatasolla esitetä. Tästä huolimatta niiden tulisi olla perustana arvioitaessa massiivisen teollisen tuulivoimala-alueen suunnitteluprosessia varsinkin, kun massiivista teollista maankäyttöä edustava tuulivoima-alue ja sille suunnittelulla haettavat voimaloiden rakennusluvut ovat osa samaa kantatilaa, mille on myönnetty suuri määrä lomarakennusten rakennuslupia.

Patakorven alueen ympärillä on 3 km:n säteellä 67 asuinrakennusta ja 111 loma-asuntoa. 2 kilomerin säteellä on 39 asuinrakennusta ja 70 loma-asuntoa. Alue on rakennettu tiiviisti yleiskaavan mukaisesti. Rakennuspaikat ovat lähimmillään vain yhden kilometrin etäisyydellä tuulivoima-alueesta. Asutuksen, niin kiinteän kuin vapaa-ajan, kannalta lähimetsät ovat tärkeitä virkistysympäristöjä, joiden merkityksen teollinen tuulivoiman tuotanto käytännössä hävittäisi. Mm. tuulivoimaloiden jäätymishaitat vaikeuttavat lähimetsien talvikäyttöä ja haittaavat myös lämpimien vuodenaikojen lähivirkistyskäyttöä merkittävästi. Tämä on tänä talvena yllättäen osoittautunut vakavaksi ongelmaksi. Käytännössä tuulivoimala-alueet ovatkin suljettu talvikäytöltä ja normaalikäytäntö on osoittaa varoitustauluin alueet.

Patakorven aluevarauksen voidaan katsoa asukkaiden näkökulmasta aiheuttavan huomattavaa haittaa olemassa olevan yleiskaavan ja ranta-asemakaavojen maankäytön alkuperäisille lähtökohdille ja käytölle, jolla tämä merkittävä Haukkajoen laakso kaavoitettiin aivan Helvetinjärven kansallispuiston lähivyöhykkeelle vapaa-ajan alueeksi.

Jälleen maakuntahallitus viittaa perusteeseen, jossa tuulienergiatuotannon alueista ihmisten elinoloihin ja virkistykseen kohdistuvat vaikutukset on selvitetty maakuntakaavan laadinnassa kaavatasolle soveltuvalla tarkkuudella. Maakuntaliitto ei siten ole arvioinut aluevaraukseen saumattomasti liittyvää laajaa rantayleiskaavoitettua ja ranta-asemakaavoitettua taaja-asutusvyöhykettä huomioon, koska se ei nouse maakuntakaavan taajama-aluevarausten piiriin. Näinhän vaikutusten arviointia ei voida rajata eikä perustella. Kansalaisten perusoikeudet ja avoimuuden vaatimukset sekä alueidenkäyttölain sisältövaatimukset edellyttävät myös alemman asteisen asutusrakenteen huomioimista.

Kyseiseen jokilaaksoon sijoittuu maakunnallisesti merkittävä Haukkajoen-Karjulanjoen kanootireitistö ja tuulivoimala-alueen halki kulkee nykyisin tärkeä Pirkan taipaleen reitti. Myöskin maakunnallinen hiljainen alue on varausperusteissa sivuutettu. Tämä on virkistys- ja vapaa-ajantoimintojen käytön kannalta ristiriidassa maakuntaliiton omien kaavoitusperiaatteiden kanssa. Patakorven alueella ei ole mitään sellaisia erityisominaisuuksia, jonka perusteella vaihemaakuntakaavan kaavoitusperiaatteista poikkeava päätös Patakorven aluevarauksesta on tehty.

Perustuslaissa korostetaan vastuuta luonnosta. Se kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön. Voidaan väittää, että

Patakorven tyyppinen hanke sille aiotussa paikassa tuhoaa terveen, monimuotoisen ympäristön ja sen terveysvaikutukset.

Ylöjärvellä 22. 2. 2026

Suomen luonnonsuojeluliiton Ylöjärven yhdistys ry.

Timo Järvenpää, pj Tiina Lahtinen, sihteeri

Virtain-Ruoveden luonnonsuojeluyhdistys ry.

Larissa Heinämäki, pj

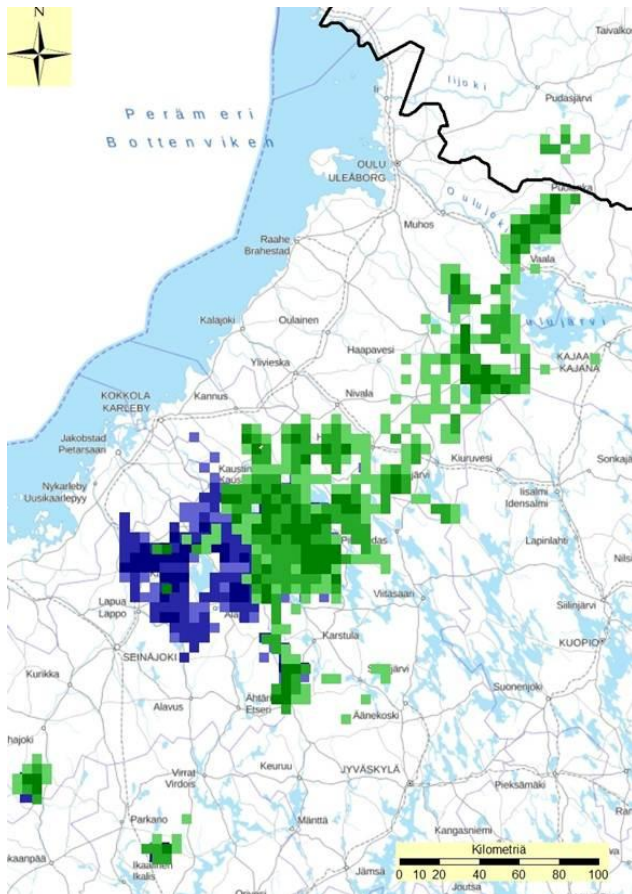
Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry.

Antti Virnes, pj Sari Hämäläinen, järjestösihteeri

LIITEKUVAT: 2 kuvaa

KUVA 1: Sijainti seututie 337 noin 3 km tuulivoimala-alueen eteläpuolella korkeuskäyrällä 160 metriä. Suunta länteen Karjulankylän kulttuurimaiseman suuntaan ja Kurun taajamaan Vankaveden pohjukassa. Kuva osoittaa, miten korkeasta 180 metriin nousevasta ylängöstä Patakorvessa on kyse,

KUVA 2: Metsäpeurakannan tämänhetkinen levinneisyysalue Suomenselällä ruututietoina. Seitsemisen ja Kauhanevan siirtoistutustarhojen ympäristö kartan alalaidassa. Peuroja vapautettu 82 kpl.